Молитвата „Отче наш“:
Езотерично изследване,

GA 96

Рудолф Щайнер

28 януари 1907 г., Берлин

Молитвата „Отче наш“: Езотерично изследване

Днес бих искал да посоча до каква степен религиозните системи разкриват, в конкретни случаи, своите скрити духовно-научни основи. Това е малък, но важен аспект от окултната научна основа на религиите, който искам да обсъдя. Дори най-простите хора в съвременното общество разпознават този скрит фон на религиите като духовен факт, включващ най-дълбоките истини. Търсенето на тези истини разкрива колко изпълнени с мъдрост и изпълнени с мистерия са връзките, обединяващи духовния живот на човечеството.
Помислете за християнската молитва. Всички знаете какво е тя. Често се е говорило за нея и антропософите често са размишлявали върху връзката ѝ с духовно-научния мироглед. Този духовно-научен мироглед е донесъл на членовете на антропософското движение друг метод за издигане на човешкото същество – човешката душа – до контакт с божествените, духовните, космическите сили. Този метод е медитацията, чрез която човек преживява духовното съдържание в себе си и получава нещо от това, което е дадено от великите водещи духове на човечеството или от духовното съдържание на великите цивилизации, в които човешкото същество се потапя и по този начин се идентифицира с божествените духовни течения в света.
Медитирането дори по най-простия начин върху една от формулите, произнесени от духовните водачи на човечеството, допускането до ума на формула, която въплъщава велика мисъл – не всяка мисъл е подходяща, както знаете, а само една, предадена за тази цел от водещите духове на човечеството – и оставянето на такава формула наистина да живее в сърцето и преживяването, довежда човек до единение с висшата духовност. Висша сила, в която живее, струи през него, а търпеливото постоянство до степен да позволи на този поток от сила да го укрепи достатъчно морално и интелектуално, го довежда до момента, в който съдържанието на неговата медитация може да събуди по-дълбоките сили, скрити в човешката душа. Този вид медитация може да достигне редица етапи, от най-малкото увеличение на моралната сила до най-високите постижения на ясновидството. Но са необходими време, търпение и енергия, за да се доведат повечето хора до по-високите степени на ясновидство по този начин. Медитацията обикновено се смята за ориенталски подход към божественото. На Запад, особено в християнските общности, молитвата е заела своето място. Чрез молитвата християнинът обикновено се доближава до Божественото и чрез нея търси достъп до висшите светове.

Трябва да се отбележи между другото, че това, което днес се приема за молитва, по никакъв начин не би се смятало за такова в ранните християнски времена, най-малко от Основателя на християнството, Самия Христос Иисус. Защото, ако се случи някой наистина да постигне удовлетворението на личните си желания чрез молитва или молба, той скоро напълно би пренебрегнал всеобхватния ефект, който изпълнението на молитвата би трябвало да донесе. Той би предположил, че Божеството изпълнява *неговите* желания, а не тези на другите. Един селянин може да се моли за слънце за определена реколта; друг за дъжд за друга. Какво би направило тогава Божественото провидение? Или да предположим, че две враждуващи армии са изправени една срещу друга, като всяка страна се моли за победа и предполага, че единствената ѝ кауза е справедлива. Такъв пример веднага показва колко малко универсалност и чувство за братство се придават на молитвите, произтичащи от лични желания, и изпълнението на такива молитви от Бога може да задоволи само една група молещи се. Хората, които се молят по този начин, пренебрегват молитвата, в която Христос Иисус е изложил основното отношение на ума, което трябва да преобладава във всяка молитва: „Отче, нека Ме отмине тази чаша; обаче, не Моята воля, а Твоята да бъде.“ Това е християнското отношение към молитвата. Какъвто и да е обектът на молитвата, това фундаментално настроение трябва лесно да отеква като подтекст в душата на молещия, за да бъде отправена молитвата му по християнски начин. Когато това е характерът на неговата молба, формата на молитвата му ще бъде само средство за издигане до по-висши духовни сфери, за да се изпита Божествеността в душата. Освен това, тя ще бъде такава, че да прогони всяко егоистично желание и волеви импулс. Духът ѝ ще бъде този на думите: „Не моята воля, а твоята да бъде.“ Резултатът ще бъде издигане до божествения свят и поглъщане в него. Постигането на това душевно настроение в християнската молитва я прави подобна на медитацията, макар и по-оцветена от чувства. Първоначално християнската молитва не е била съществено различна от медитацията. Медитацията обаче е по-пропита с мисъл. Чрез нея мислите на великите водачи на човечеството водят медитиращия напред към хармония с божествените течения, протичащи през света. Чрез чувствата молитвата постига същия резултат.

Целта както на молитвата, така и на медитацията е ясно единението на душата с божествените течения в света. Това единение, на най-висше ниво, е така наречената *unio mystica* , или мистично единение, с Божеството. Човекът никога не би могъл да постигне това единение с Бога, никога не би могъл да постигне връзка с висши духовни същества, ако самият той не е еманация на божествено-духовното. Както знаем, човешката природа е двойна. В него се намират четирите често споменавани човешки принципа – физическо тяло, етерно или жизнено тяло, астрално тяло и его. След това, в егото, той има възможността да разгърне за в

бъдеще трите висши принципа – манас, будхи и атма, известни в западните ни езици като духовно „аз“, жизнен дух и духовен човек.[1]
За да разберем правилно тази двойствена човешка природа, нека разгледаме периода на произхода на човека. От предишни лекции ще си спомните, че човекът сега представлява смесването на тези две природи – смесването на трите висши потенциала (дух-аз, жизнен дух и духовен човек) с четирите съществуващи по-нисши принципа (физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и его), развити в далечното минало, което наричаме Лемурийската епоха на Земята.
Проследявайки човека назад от настоящата епоха през гръко-латинския, египетско-халдейския, персийския и индийския период на човечеството до великия атлантски потоп, записан в митовете за потопа на всички народи, ние стигаме до онези наши предци, които са живели на земната маса, която наричаме Атлантида, между днешна Европа и Америка. Още по-назад стигаме до първична земна маса, която наричаме Лемурия, разположена между Австралия и Индия. Именно в средата на този лемурийски период висшата триада на духовното аз, жизнения дух и духовния човек се обединява с четирите нисши човешки принципа - физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и его.
Правилно казано, по онзи период от Лемурийската епоха, най-висшето същество на земята все още не е било физически човек в нашия смисъл на думата. Съществувала е само един вид обвивка, съставена от най-висшата животинска природа – същество или съвкупност от същества, съставени от четирите нисши принципа на човешката природа. Но дотогава висшето човешко същество, което е вътрешната част на човешката природа, предопределено да се развива все повече и повече в бъдеще чрез трите принципа – духовното „аз“, жизнения дух и духовния човек, е почивало в лоното на Божеството. За да си представим сцената по онова време чрез едно тривиално съвременно сравнение, е било сякаш всички хора, живеещи на земята, са изграждали тела, способни да приемат човешка душа, както гъба попива вода.
Представете си съд с вода. Невъзможно е да се каже къде свършва една капка вода и започва друга. Но представете си също така и множество малки гъби, потопени във водата, всяка от които попива част от нея. Това, което е било еднородна маса вода, сега е разпределено между многото малки гъби. Така е било и с човешките души в онази далечна епоха. Преди това те са били в покой, без индивидуалност, в лоното на Божествената Първопричина, но в този конкретен момент са били погълнати от човешките тела и по този начин индивидуализирани, както водата от гъбите.
Това, което след това е било абсорбирано от отделните тела или четирите по-нисши принципа, е продължило да се развива по-нататък и ще продължи така и в бъдещето. В духовната наука то винаги е било наричано висша триада, а триъгълникът и квадратът са били превърнати в символи, особено в питагорейската

школа, на човешкото същество, такова каквото е възникнало в средата на лемурийската епоха. Диаграмата на следващата страница по този начин представя съставните елементи на човешкото същество.

Но висшата, вечна част, която преминава през всички въплъщения, има двоен характер, както виждате. От една страна, тя може да се разглежда като първичния, вечен елемент на човечеството, а от друга - като капка от Божествената Същност, отдадена от Божеството и излята в четирикратния човешки съд. В резултат на това във всеки от нас, човешките същества, се намира капка от независимо индивидуализираната Божественост. Трите висши члена на човешкото същество - вечната част - могат да се разглеждат по този начин като трите най-висши принципа в човека, но също така и като три принципа в самото Божество. Всъщност трите най-висши принципа на човешката природа са едновременно и трите най-нисши принципа на Божествеността, най-близка до човека. Изброяването на човешките принципи трябва да започне с физическото тяло, да продължи с етерното тяло, астралното тяло и егото, оттам от духовното „аз“ до духовния човек. Но съответното изброяване на принципите на онези Божествени Същества, които са дали капка от собствената си душевна природа на човека по времето, за което говорим в далечното минало, трябва да започне с духовното себе, да продължи с жизнения дух и духовния човек и оттам да премине към принципи над духовния човек, за които съвременният човек може да си представи само когато е ученик на Посветените.
Виждате, че трите принципа на висшата човешка природа могат да се разглеждат като три божествени принципа и днес ще ги разглеждаме така, не като човешки, а като божествени принципи, описвайки ги съответно. Най-висшият принцип в нас, който ще развием едва в края на нашите земни въплъщения или, можем да кажем, в края на настоящия ни планетарен път, се нарича духовен човек в термините на духовната или окултната наука. Първоначалната същност на този човешки принцип е слабо сравнима с волевия елемент в съвременната човешка природа. Това сравнение не е точно, а само бледо указание. И все пак фундаменталният характер на този най-висш от божествените принципи в нас е от природата на волята - един вид воля. Този волеви елемент в нас, днес само слабо развит във вътрешното ни същество, ще стане в хода на нашето постоянно възходящо развитие доминиращия принцип в нас.
Човекът днес е по същество съзнателно или разбиращо същество, докато в много отношения волята му е ограничена. Той разбира околния свят като цялост – тоест до известна степен – но няма реален контрол над всичко, което прониква със знанието си. Този контрол чрез волята му е развитие на бъдещето и ще става все по-силен, докато не постигне онази централна цел на съществуване, известна на

духовната наука като „великата жертва“, означаваща силата на волята да се жертва напълно, а не само на капки човешка жертва, на която човекът е способен днес със своите жалки настоящи чувства и воля. В бъдеще време той ще е развил силата да жертва цялото си същество, като го остави да се влее директно в материалната субстанция.
Човек може да си представи тази „велика жертва“, най-висшият израз на волята в божествената природа, като си представи себе си пред огледало, в което се отразява неговият образ. Този образ, разбира се, е илюзия, подобие. Сега пренесете този образ до точката, в която си представяте как умирате, жертвате съществуването си, чувствата и мислите си, самото си същество, за да вдъхнете живот на този образ. Духовната наука във всички епохи е наричала това явление „изливане“, „еманация“. Ако наистина можехте да направите тази жертва, щеше да е ясно, че вече нямаше да сте тук, защото щяхте да се откажете от цялото си същество на този отразен образ, за да го изпълните с живот и съзнание.
Когато волята е станала способна да направи „голямата жертва“, тя всъщност създава вселена, голяма или малка, чиято мисия е възложена на нея от нейния създател. Такава е творческата воля в Божественото Същество.
Вторият принцип в Божеството, жизненият дух, доколкото е влял в човечеството, вече е посочен в сравнението, направено с огледалото. Този втори принцип е самият отразен образ. Сега си представете вътрешното същество на Божество, което по този начин е създало вселена, чийто център е себе си. Ако например си представите себе си като централна точка в тази стая, заобиколена не от тези шест повърхности на стени, таван и под, а от куха сфера, която отразява съдържанието ѝ, ще видите себе си, като централна точка, отразена от всички страни, навсякъде. По подобен начин можете да си представите Божество като централна воля, отразена от всички страни, а огледалото е едновременно образ на Божеството и на вселената. Защото какво е вселена? Нищо друго освен огледало на същностната природа на Божеството.
Вселената живее и се движи, защото Божествеността се излива в нея – „изливането“ – когато Божествеността прави „великата жертва“ и се отразява във вселената. Изливането на живота и битието в отразен образ е точна картина на този божествен творчески процес. Божествената воля се изразява в безкрайно разнообразие, като по този начин оживява цялата вселена. В духовната наука този процес на Божественост, повтарящ се в безкрайна диференциация, в множественост, е известен като „царството“, различно от самата воля. Волята е централната точка; нейното отражение е царството. В този смисъл волята е сравнима с духовния човек; царството, или отразеният образ на волята, с жизнения дух.
Царството, от своя страна, възпроизвежда съществото на Божественото в безкрайно разнообразие. Наблюдавайте го напълно, поне доколкото то е нашето царство, нашата множественост или вселена. Наблюдавайте неговите видими проявления в

минерали, растения, животни и човешки същества. Царството се проявява във всяко отделно същество от всички тях, факт, който дори езикът ни изразява с термините „минерално царство“, „растително царство“, „животинско царство“ и всички големи подразделения на нашата вселена. Царството е всичко това; всяко от тях от своя страна е царство и ако наблюдаваме множеството детайли, откриваме, че природата на всичко е божествена. Във всички тях божественото същество е отразено, точно както централното същество е отразено в куха сфера. Така наблюдателят, гледайки света в смисъл на духовно изследване, вижда Бог, отразен във всяко човешко същество, като израз и образ на Божественото.
В степенувана поредица от същества, в безкрайно разнообразие, Божеството се появява в царството, а отделните същности се разграничават една от друга в смисъла на духовната наука чрез своите *имена* . Наблюдател на етап от съществуването, достатъчно възвишен, за да гледа на всички тези отделни същности като на „еманации“ или „излияния“ на Божественото, е способен да даде на тези същности техните *имена* , да даде на всяко проявление на Божественото неговото *име* . От всички същества във вселената, само човекът мисли *името* на всеки от отделните членове на голямото множество на царството, разграничавайки всеки от всички останали. Волята, както отбелязахме, е сравнима с духовния човек; царството или отразеният образ, в който е била „излята“ волята, е сравним с жизнения дух. Третият от трите най-висши човешки принципа, които произлизат от Божественото, чрез който отделните членове на голямото множество на царството се разграничават един от друг и се наименуват отделно, е сравним с духовното аз.
Окултната наука на различните религии по този начин просто е учила какво произлиза от Божеството и се влива в човека, за да се превърне в негов вечен образ или архетип.
Следователно, ако можехте да се видите в състоянието, до което най-накрая би трябвало да се издигнете – състоянието на духовния човек – щяхте да разпознаете неговата *волева* природа.
Ако се издигнете мисловно до разбирането на проводника на волята (дух-човек) – с други думи, до жизнения дух – ще видите, че именно *царството* го представлява в божествената сфера.
Ако се издигнете, за да проникнете в това, което имената, понятията или идеите за нещата наистина означават в духа, ще видите, че именно *името* представлява тази мъдрост в божествената сфера.
Така древното учение разкрива, че еманацията на Божествеността, която се е вляла в човешката природа, за да образува нейната вечна част, се състои от *име* , от *царство* , от *воля* . По този начин това, което се нарича висша триада в човека, е разпознаваемо като част от Божественото.
За да завършим тази картина, помислете за четирите нисши принципа на тленната човешка природа. Трите висши принципа могат да се разглеждат, както знаем, като

принципи на Божеството. По подобен начин четирите нисши принципа могат да се разглеждат като на тленния свят, като човешки принципи.
Помислете за физическото тяло, съставено от същите вещества и сили, както привидно безжизненият свят около него. Физическото тяло не би могло да продължи да съществува без притока на материя и сила от заобикалящия го свят. Физическото тяло, в тесен смисъл, е непрекъснат поток за всичко, което е в него. В него и отново извън него непрекъснато текат веществата, които в един момент са от външния свят, а в друг – вътре в нас. В течение на седем години, както споменахме в други връзки, целият материален състав на човешкото тяло се обновява. В никой от вас няма веществата, които са били във вас преди десет години. Ние непрекъснато обновяваме веществата на нашето физическо тяло. Това, което преди е било в нас, сега е някъде другаде, разпределено извън нас в природата; нещо друго го е заменило вътре в нас. Животът на тялото зависи от този непрекъснат приток и отток на материя.
Точно както разглеждахме трите висши човешки принципа като части от Божествеността, можем да наблюдаваме и четирите принципа на нашата нисша природа като части от Божествената Природа.
Физическото тяло може да се разглежда като част от физическата субстанция на нашата планета. Неговата субстанция се взема от материалната планета и след това се връща на нея. Етерното тяло по подобен начин може да се счита за част от средата, която ни заобикаля тук, както и астралното тяло.
Мислете за етерното тяло и астралното тяло заедно. Астралното тяло, както знаете, е проводникът на всичко, което живее в човека като импулс, желание и страст, на всичко, което се издига и спуска в душата като радост и скръб, удоволствие и болка. Етерното тяло, напротив, е проводникът, който представлява и носи в себе си по-трайните качества на душата.
Често съм сравнявал развитието на етерното и астралното тяло с часовата и минутната стрелка на часовник. Наблюдава се голяма разлика между това, което сте знаели и преживели като осемгодишно дете, и това, което сега знаете и сте преживели, както съм ви напомнял и при други случаи. Вие сте научили толкова много, придобили сте толкова много понятия през изминалия период. Много от това, което душата ви е поела от радост и скръб, я е напуснала отново, всъщност е преминало през нея. Колко различни са тези относително мимолетни преживявания от такива човешки елементи като темперамент, характер и склонности, които са постоянни и продължаващи. Ще откриете например, че ако сте били страстно настроени като дете, вероятно все още сте такива и в по-късни години. Повечето хора запазват през целия си живот такива основни елементи в природата си. Именно за да се преодолее това относително неподвижно качество на етерния организъм, се въвежда духовно обучение и развитие; защото, както често се подчертава, такова обучение не е въпрос на просто теоретични знания. Ученикът

наистина е постигнал много, ако е променил едно качество на темперамента, към което е предразположен, като по този начин е ускорил дори малко часовата стрелка. Всичко, което се развива бавно по този начин – трайните склонности на човешкото същество, трайните качества на темперамента, навиците, които се запазват – е вкоренено в етерното тяло; всичко, което се променя бързо, за разлика от това, по отношение на минутната стрелка, има своите корени в астралното тяло.
Прилагайки тези факти практически към човешкото същество в неговата среда, към живота във външния свят, наблюдателят забелязва връзките на човек с епохата, в която живее, с нацията, със семейството, всичко това се разкрива в неговите навици, темперамент и трайни наклонности. Тези относително фиксирани и трайни качества са склонни да бъдат наблюдавани не само в самия човек, но и във всички, с които той е свързан по някакъв начин - неговото семейство, неговата нация и т.н. Отделните индивиди на една нация са разпознаваеми чрез общите си навици и темперамент. Индивид, който иска да постигне по-високо духовно развитие, да разгърне своята висша природа, трябва да промени своя характер и основни навици. Такъв човек се нарича „бездомник“ в терминологията на духовната наука, защото е длъжен да промени етерното си тяло, чрез което, освен чрез това по-висше развитие, е бил свързан със своята нация.
Животът в родната общност разкрива също, че качествата, които свързват човек със семейство или нация, подтиквайки го да чувства взаимоотношения с отделни хора от нацията, са подобни и на качества, широко разпознаваеми в неговата епоха. Ако древен грък влезе в живота ви, ще имате малко общо с него. Неговото етерно тяло би било толкова различно от вашето. Човешките същества се разбират помежду си чрез общи качества в етерните си тела. В астралното тяло обаче е вкоренена способността на човек да се издигне по-лесно над определени качества, които го обвързват с общ живот с другите, и да се утвърди като отделен индивид в семейството си, в своя народ, така че да не е просто французин, нито просто германец, нито член на семейство, а да се откроява като специална индивидуалност в рамките на народа, семейството и т.н. По този начин той може да надрасне съвкупността от характеристики на своята нация. Тези качества, които той превъзхожда, са вкоренени в астралното тяло. Астралното тяло е техен носител. По този начин се вижда, че астралното тяло носи повече от това, което е индивидуално и лично в човека.
Така че грешките, извършени чрез етерното тяло, правят човека по-грешник спрямо неговите ближни, като пренебрегва онези задължения и условия, които правят възможен социалният живот между тях, между един човек и друг. От друга страна, грешките от по-индивидуален характер, грешките на човека като отделна личност, са резултат от качества в астралното тяло.
Духовната наука винаги е наричала „вина“ (на немски „ *Schuld* “) онези грехове, които са срещу общността и произхождат от дефектно етерно тяло. По-

разпространената английска дума „дългове“ („Schulden“) има в немски произход, подобен на думата „вина“, с по-моралната си конотация на английски, означаваща това, което един човек дължи на друг в морален смисъл. Дългът или вината произлиза от дефектни качества в етерното тяло, докато дефектен елемент в астралното тяло води до това, което духовната наука свързва с думата „изкушение“. Човекът, поддаващ се на изкушението, поема върху себе си лична грешка или провал. Егото, или истинската личност, също може да извършва грешки. Историята за Рая показва вида грешка, чрез която едно его може да падне. Висшата душа на човешкото същество се е превърнала в его, когато е слязла от лоното на Божеството и е влязла в земно тяло за първи път. Тя е била поета от земното тяло като капка вода от гъба.

Висшата душа, или индивидуалността, може да допусне грешки в егото. Тези его-провали, които са различни от тези, произтичащи от дефектни качества на етерното и астралното тяло, се случват чрез самия факт на постигане на независимост от човека. За да се издигне постепенно, в пълно съзнание, до свобода и независимост, човекът е трябвало да премине през егоизъм и егоизъм. Като душа, той е произлязъл от Божеството, което е неспособно на егоизъм. Член на организма никога не си въобразява, че е независим; ако един пръст си въобрази, че е независим, той ще се отдели от останалата част на ръката и ще изсъхне. Самостоятелността, която е толкова необходима за човешкото развитие и която ще достигне пълния си смисъл, когато фундаменталната ѝ природа е безкористността, би могла да произлиза само от егоизма.

Именно когато този егоизъм навлезе в човешкото тяло, човекът се превърна в егоистично, търсещо собствения си живот същество. Егото естествено следва наклонностите на тялото. Човекът поглъща ближния си, следва егоистични импулси и желания, напълно се оплита в земния си съд като капка вода в гъба.

Историята за Рая показва как индивидът е поставен в позиция да греши, само защото е станал индивид, наистина независимо същество. Докато преди той е черпил това, от което се е нуждаел, от вселената, както една капка в маса вода черпи силата си от масата, неговите импулси като напълно независима индивидуалност произтичат изцяло от самия него. Яденето на ябълката в Рая означава този вид грешка, произтичаща от независимостта. Важно е също, че латинското *malum* означава едновременно „зло“ и „ябълка“. Всички реални значения на думите, разбира се, стига да имат някакъв духовно-научен контекст, са дълбоко свързани във вътрешен смисъл. Духовната наука никога не използва думата „зло“ за каквото и да е прегрешение, което не произтича от егото.

Следователно злото е вината, произтичаща от егото. Прегрешението, или вината, е вината, произтичаща от етерното тяло на човек в социалните отношения с неговите ближни. Изкушението може да атакува астралното тяло във всяко отношение, в което то е индивидуално и лично виновно. Вината на етерното

тяло: *Дългове* или *Вина* . Вината на астралното тяло: *Изкушение* . Вината на егото: *Зло* .
Помислете за връзката на четирите нисши принципа на човешката природа с тяхната среда, т.е. с планетарните условия, които ги заобикалят. Физическото тяло непрекъснато приема физическа субстанция като храна; така то поддържа съществуването си. Животът на етерното тяло в ограничено състояние е възможен само чрез поддържане на общение с хора, в чиято общност човек е израснал. Астралното тяло се поддържа чрез преодоляване на изкушението. Егото се поддържа и се развива по правилния начин, като не се поддава, когато „злото“ заплашва.
Сега си представете цялото човешко същество – нисшата кватернерна и висшата триада – за да можете да кажете: В отделния човек живее капка Божественост; той еволюира към Божественото чрез изразяването на своята най-дълбока, най-съкровена природа. След като веднъж изрази външно тази най-дълбока, най-съкровена природа, той разкрива, че чрез постепенно развитие е преобразил собственото си същество в това, което християнството нарича „Отец“. Това, което се крие в човешката душа и се носи пред човечеството като негова велика цел, се нарича *Небесен Отец* . Този, който желае да постигне тази степен на развитие, трябва да е способен да доведе своята висша триада и нисша кватернерна до точката, в която те могат да поддържат адекватно физическото тяло. Етерното тяло трябва да живее социално, така че да се осъществи приспособяване с каквото и да е „прегрешение“ в него. Астралното тяло не трябва да загине в „изкушение“, нито тялото на егото да падне в „зло“. Човекът трябва да се стреми нагоре към Небесния Отец чрез трите висши принципа – Името, Царството, Волята. Името трябва да се усеща по такъв начин, че да стане осветено. Огледайте се около себе си. Всички неща в своето многообразие изразяват Божествеността. Като наричате всяко нещо с неговото име, вие го правите член на божествения ред на света. Като виждате във всяко едно нещо или същество, което назовавате във вашата среда, някакъв елемент, който разкрива в него принцип на Божественото Същество, вие помагате всяка част от вашата среда да бъде свещена. Вие *освещавате* всяка част. Вие израствате в Царството – което е изливането на Божествеността – и се развивате до Волята, която е духовен човек, но в същото време и принцип на Божествеността.
Помислете сега за медитиращ, който се концентрира изцяло върху това значение на човешкото развитие и който желае да събере това значение – седемте принципа на духовната еволюция на човека – в седем молби в молитва. Как ще се моли той? За да изрази целта на молитвата, той ще трябва да започне, преди да произнесе седемте молби: *Отче наш, Който си на небесата* . В тази форма на поздрав човек се занимава с най-дълбоката основа на човешката душа, най-съкровения елемент на човешкото същество, който християнското езотерично учение характеризира като царство на духа. Връзката на първите три молби, които следват този възвишен

поздрав, е с трите висши принципа на човешката природа, с божествената същност в човека: *Да се свети Твоето име. Да дойде Твоето царство. Да бъде Твоята воля* . Сега молитвата преминава от духовното към земното царство: *Да бъде Твоята воля и на земята, както е на небето* . Последните четири молби са свързани с четирите нисши принципа на човешката природа.
Каква молба отправя молещият се по отношение на физическото тяло, за да бъде то поддържано в планетарния живот? *Дай ни днес насъщния хляб* .
Какво казва той по отношение на поддържането на етерното тяло? *Прости ни дълговете, както и ние прощаваме на длъжниците си* . Тук той иска поправянето на това, което се случва чрез прегрешенията на етерното тяло.
Какво да пита той сега относно астралното тяло? *Не ни въвеждай в изкушение* .
А що се отнася до егото? *Избави ни от злото* .
Седемте молби на „Отче наш“ се разглеждат като израз на факта, че човешката душа, когато се стреми правилно, умолява Божествената воля за развитие на седемте елемента в човешката природа, което ще позволи на човек да намери правилния си път на живот във вселената, развитие на всички тези седем елемента по правилния начин. Чрез „Отче наш“, молещият се, в момента, в който я използва, може да се издигне до разбиране на пълния смисъл на развитието на своята седемпринципна човешка природа. От това следва, че дори когато потребителите на тези седем молби са най-простите хора, които не е задължително изобщо да ги разбират, тези молби изразяват и за тях духовно-научния възглед за човешката природа.
Всички формули за медитация в най-великите религиозни общества по света през цялата история са произлезли от духовната наука. Анализирайте всяка истинска молитва, която съществува – дума по дума – и ще откриете, че тя не е произволно нанизване на думи. Никога не е бил следван просто сляп импулс, за да се нанижат толкова много красиви думи. Съвсем не; по-скоро великите мъдреци са възприели тези молитвени форми от мъдрото учение, което сега се нарича духовна наука. Всяка истинска форма на молитва се е родила от това велико знание; и великият Посветен, Който е основал християнството – Христос Исус – е имал предвид седемте принципа на човешката природа, когато е учил на молитвата Си, изразявайки в нея седемпринципната природа на човека.
Така са подредени всички молитви. Ако не беше така, силата им не би могла да продължи да се упражнява хиляди години. Само този начин на подреждане е ефективен, дори сред прости хора, които ни най-малко не разбират дълбокия смисъл на думите.
Сравнението на човешкия живот със явленията в природата ще направи този призив на истинската молитва по-разбираем и за най-простите хора. Наблюдавайте растението. То ви радва, макар че може да не знаете нищо за великите универсални закони, според които е възникнало. То е там и може да ви интересува,

но никога нямаше да бъде създадено, ако не съществуваха първични, вечни закони, според които в него се вливат необходимите творчески сили. Няма нужда простите натури изобщо да познават тези закони, но ако трябва да се създаде растение, то трябва да бъде произведено в съответствие с тях. По подобен начин никоя молитва, която не е излязла от извора на мъдростта, няма истинско значение нито за учените, нито за простите.

Именно в настоящата епоха онези, които толкова дълго са наблюдавали растението и са получили неговата благословия, могат да бъдат водени до мъдростта на тези велики универсални закони. В продължение на две хиляди години християнинът се моли, както ненаучният човек наблюдава растение. Идва времето, когато той ще разпознае силата, която молитвата притежава, от дълбокия източник на мъдрост, от който тя е произлязла. Всяка молитва, особено молитвата, която е централна за християнския живот, Молитвата „Отче наш“, изразява тази първична мъдрост. Както светлината се проявява в света в седем цвята, а Основният звук - в седем тона, така и седемчленното човешко същество, стремящо се нагоре към своя Бог, постига израз в седемте различни чувства на стремеж, които се отнасят до седемпринципната човешка природа и са изразени в седемте молби на Молитвата „Отче наш“.

Така, в душата на антропософа, тази молитва изразява седемпринципния човек.